

РЕЦЕНЗІЯ

доктора мистецтвознавства,
професора кафедри народних інструментів
Харківської державної академії культури

Лошкова Юрія Івановича

на дисертацію

Лі Ян

«Флейтове мистецтво Китаю у вимірах
міжкультурного діалогу»

на здобуття ступеня доктора філософії
за спеціальністю 025 – Музичне мистецтво

Звукообраз музичного інструмента як основа мистецького взаємозв'язку «композитор – виконавець – публіка» складає один з актуальних дослідницьких напрямків сучасної музикології. Звернення уваги Лі Ян на специфіку осмислення звукообразу флейти в китайській музиці в контексті взаємовпливу культурних традицій Сходу і Заходу засвідчує важливість вивчення специфіки сприйняття звукообразів музичних інструментів у контексті міжкультурного діалогу для адекватного розуміння музичного мистецтва взагалі. Знаково, що означена проблематика досліджується представником східної культури у творчій взаємодії з харківськими науковцями – адептами західної культури. Отже, дисертація Лі Ян є науковим продуктом міжкультурного діалогу.

Детальне ознайомлення з дисертаційною роботою Лі Ян дозволяє говорити про актуальність, наукову новизну, достатню апробацію та практичне значення результатів дослідження. Зокрема, **актуальність** обраної Лі Ян беззаперечна, оскільки вперше в українському науковому дискурсі осмислюються форми культурного діалогу між Сходом і Заходом у сфері флейтового мистецтва Китаю ХХ – початку ХХІ ст.

Обґрунтованість та достовірність наукових положень дисертаційного дослідження забезпечується залученням достатньої теоретичної бази, яку складають фундаментальні праці з історичного й теоретичного музикознавства, зокрема, китайської культури та духового інструментального мистецтва, а також музикознавчим аналізом мистецького доробку китайських композиторів у сфері флейтової музики. Осмислення Лі Ян теоретичної бази дослідження уможливило обґрунтування актуальності обраної теми. Загалом, список використаних джерел складається з 228 найменувань, з яких переважна більшість наукових публікацій, зокрема апробованих на дисертаційному рівні.

Визначені на с. 22-23 дисертації методи дослідження зумовили логіку побудови аналітичного матеріалу, спрямованої на вирішення сформульованих на с. 21-22 дисертації завдань. Підсумком дослідження Лі Ян стали ґрунтовні узагальнення, як у тексті, так і у висновках, що сприяло досягненню поставленої автором дисертації мети – визначити форми міжкультурного діалогу у флейтовому мистецтві Китаю ХХ – початку ХХІ ст. (с. 21 дис.).

Наукова новизна одержаних Лі Ян результатів не викликає сумнівів. До найбільш вагомих досягнень дисертанта, на нашу думку, належать системне обґрунтування особливостей розвитку флейтового мистецтва Китаю в контексті міжкультурного діалогу Сходу і Заходу та визначення специфічних ознак творів для флейти китайських композиторів.

Результати дисертаційного дослідження Лі Ян достатньо апробовані: автор опублікував тези доповідей за участю у 4 наукових конференціях та 4 статті, 3 з яких – в українських наукових періодичних виданнях (категорія Б), 1 – в авторитетному науковому виданні Австрії. Публікації містяться в списку використаної літератури, а в тексті наявні посилання на ці друківані праці, що свідчить про їх відповідність змісту дисертаційного дослідження Лі Ян.

Практичне значення результатів дослідження Лі Ян полягає у введенні до наукового обігу фактологічних та узагальнюючих матеріалів, які будуть дотичні в процесі осмислення специфіки китайської та світової музичної культури. Якість запропонованих матеріалів уможливило їх застосування, як у

процесі професійної підготовки майбутніх фахівців у галузі культури та мистецтва, так і у виконавській та музично-просвітницькій діяльності.

Побудова дисертаційного матеріалу відповідає встановленим вимогам і реалізується в структурі запропонованого наукового тексту, котрий складається з Анотації, Вступу, трьох розділів, Висновків, Списку використаних джерел і Додатку.

Перший розділ *«Звукообраз флейти у китайській музичній культурі»* присвячений стану осмислення дисертаційної проблематики в сучасному інформаційному просторі, яке здійснюється в чотирьох підрозділах. У підрозділі 1.1 *«Флейта у контексті китайської міфосимволічної органології»* автор акцентує увагу на специфіці сприйняття флейти в китайській міфології, наводить органологічні параметри побутуючих в різні часи китайської історії різновидів флейт. У підрозділі 1.2 розглядаються семантичні функції сакральної флейти у китайській народній казці; в підрозділі 1.3 визначаються звукові архетипи флейти в китайській поезії доби Тан і Сун; у підрозділі 1.4 здійснюється періодизація культивування флейти як музичного інструменту, що формувався в європейській професійній музиці, в китайській музичній культурі ХХ – ХХІ ст. Запропонований аналітичний матеріал дав можливість дисертанту дійти слушного узагальнення, що звукообраз китайської флейти ґрунтується на системі виразових сенсів, а характерні китайській флейті ХХІ ст. образні світи взаємодіють із національною релігійно-філософською традицією тлумачення музичного інструменту, сформованою в національних казках та класичній поезії (с. 86 дис.).

Другий розділ дисертації *«Нова програмність як жанровий принцип китайської флейтової мініатюри»* Лі Ян розподіляє на три підрозділи. Підрозділ 2.1 *«Китайський флейтовий програмний інструменталізм у мініатюрах ХХ – початку ХХІ століть»* містить аналітичний матеріал стосовно творчих експериментів китайських композиторів і виконавців, що дисертантом розглядається через призму запропонованого ним терміну *«нова китайська флейта»* (с. 90 дис.). У підрозділі 2.2 дисертант конкретизує *«тематичні серії»*,

на які розподіляються флейтові і флейтово-фортепіанні мініатюри «на основі приналежності до художнього змісту певного типу китайської програмності» (с. 106 дис.). Окремий підрозділ (2.3) присвячений характеристиці флейтових мініатюр на основі мелодій китайських народних пісень.

Здійснена розвідка дала можливість дисертантові стверджувати, що творчі експерименти у китайських флейтових мініатюрах простежуються у відображенні національного архетипового змісту на інструменті європейського походження, взаємодії строгості і свободи в процесі формотворення, основ європейської техніки і східної тематики, жанровій деконкретизації, тембрових знахідках, обумовленістю програмного задуму властивостями мистецтва каліграфії (с. 146 дис.).

Третій розділ дисертації «Твори крупної форми для флейти і фортепіано: китайські композитори у пошуках жанрового визначення» містить два підрозділи. У підрозділі 3.1 на основі представленого матеріалу Лі Ян доводить, що ознакою вільного формування змісту китайського флейтово-фортепіанного твору є жанрова невизначеність. У підрозділі 3.2 автор дисертації простежує логіку жанротворення китайських композиторів у творах крупної форми для флейти і фортепіано: «Поєма для танцюристів» Хун Анлун, Sonatina—«Morning» Тянь Баоло та Соната для флейти і фортепіано Цин Та.

Основні висновки дисертації конкретизують науковий доробок Лі Ян. До найбільш вагомих, на нашу думку, належать: визначення типів міжкультурного діалогу у флейтовому мистецтві Китаю (с. 178-179 дис.) та періодизація становлення китайського флейтового мистецтва упродовж ХХ – початку ХХІ ст. (с. 180-183 дис.).

В цілому дисертаційне дослідження Лі Ян сприймається, як новаторське і необхідне для розуміння специфіки сучасного флейтового мистецтва Китаю. Однак, в роботі наявні певні дискусійні моменти, які потребують аргументованої відповіді. Так, детальне ознайомлення з матеріалом підрозділу 2.1 залишає не вирішеною понятійну дилему: який термін логічніший і конкретніший – «програмний інструменталізм у китайському флейтовому

мистецтві» чи «китайський флейтовий програмний інструменталізм»? Запропоновані дисертантом думки як обґрунтування терміну «китайський флейтовий програмний інструменталізм» (с. 95 дис.) не відповідають на питання, в чому різниця «програмного інструменталізму», як універсального принципу конкретизації авторського задуму, «китайського флейтового» від будь-якого іншого за регіоном і за інструментом? Тлумачення поняття «китайський флейтовий програмний інструменталізм» у висновках до Розділу 2 також не переконують в його «китайській флейтовій» оригінальності в межах універсального «програмного інструменталізму».

Проведений аналіз уможливорює загальну позитивну оцінку здійсненого Лі Ян дослідження та дає можливість стверджувати, що дисертація «Флейтове мистецтво Китаю у вимірах міжкультурного діалогу» є самостійним і завершеним науковим дослідженням, яке відповідає вимогам, викладеним у пп. 6, 7, 8, 9 Постанови Кабінету Міністрів України від 12 січня 2022 р. № 44 «Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії», а її автор, Лі Ян, заслуговує на присудження йому наукового ступеня доктора філософії за спеціальністю 025 – Музичне мистецтво.

Рецензент,

доктор мистецтвознавства,

професор кафедри народних інструментів

Харківської державної академії культури

Юрій ЛОШКОВ

